

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Josefa Baxy a soudkyň JUDr. Lenky Kaniové a JUDr. Marie Žiškové v právní věci žalobkyně: **M. K.**, zastoupené Mgr. Denisou Příbylovou, advokátkou se sídlem Praha 10, Černokostelecká 5/246, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 15. 8. 2003, č. j. OAM-3739/VL-10-P22-2003, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 28. 5. 2004, č. j. 9 Az 215/2003-26

t a k t o :

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 28. 5. 2004, č. j. 9 Az 215/2003-26 **se z r u š u j e** a věc **se v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím ze dne 15. 8. 2003, č. j. OAM-3739/VL-10-P22-2003, žalovaný neudělil žalobkyni azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu). Současně rozhodl tak, že se na žalobkyni nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 zákona o azylu.

V žalobě proti rozhodnutí žalovaného žalobkyně citovala řadu ustanovení správního řádu, která správní orgán v řízeních porušil. Trvala na tom, že žalovaný

si pro posouzení její žádosti neobstaral dostatečné informace o situaci v Kazachstánu. Přitom již při pohovorech uvedla skutečnosti svědčící o národnostní diskriminaci R. ze strany Kazachů. Její rodiče museli kvůli vydírání a nečinnosti policie Kazachstán opustit. Ona sama roku 1999 odjela studovat do N., po návratu ztratila pas i státní občanství. Poukázala též na špatnou ekologickou situaci v rodném městě. Navrhla, aby soud rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 28. 5. 2004 žalobu zamítl. V řízení před správním orgánem neshledal městský soud vady vytýkané žalobkyní ani jiné vady, pro které by měl napadené rozhodnutí zrušit; v odůvodnění rozsudku se rovněž ztotožnil se žalovaným v tom, že v daném případě nelze problémy žalobkyně podřadit důvodům pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu. Ze správního spisu vyplynulo, že žalobkyně opustila Kazachstán z důvodů ekonomických, ekologických a národnostních. Žalobkyní popsané národnostní neshody mezi většinovými Kazachy a R. jsou negativním jevem, avšak obecně dopadajícím na všechny osoby r. národnosti v Kazachstánu. Žalovaný a potažmo ani soud neshledali, že by se žalobkyně stala terčem státem programově podporovaného pronásledování (ve smyslu zákona o azylu) R. v Kazachstánu. Ekonomické a ekologické důvody žalobkyně pak rovněž nelze považovat za pronásledování dle § 12 písm. b) zákona o azylu. Žalovaný po provedeném řízení usoudil, že azyl nelze žalobkyni udělit, neboť nesplňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, a městský soud mu dal po přezkoumání napadeného rozhodnutí v rámci žalobních bodů svým rozsudkem za pravdu.

Proti zamítavému rozsudku městského soudu podala žalobkyně (dále též stěžovatelka) včas kasační stížnost založenou na důvodech dle § 103 odst. 1 písm. b), d) s. ř. s. Namítla vadu řízení před soudem spočívající v tom, že nebylo nařízeno jednání ve věci samé a nebylo prováděno dokazování, ačkoliv z podané žaloby potřeba provádět dokazování jednoznačně vyplynula. Dále uvedla, že žalovaný nezjistil správně a úplně skutkový stav věci. Poukázala na neobjektivitu informací o situaci v Kazachstánu shromážděných žalovaným (Zpráva Ministerstva zahraničí USA). Žalovaný mohl použít i jiné zdroje informací. Stěžovatelčino tvrzení ohledně národnostní diskriminace nebylo ve správním řízení nijak zpochybňováno, žalovanému nic nebránilo ve vyžádání si dalších informací. Ze všech uvedených důvodů navrhla, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek městského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalobkyně též požádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. O této žádosti Nejvyšší správní soud samostatně nerozhodoval, neboť rozhodl přímo ve věci samé.

Žalovaný ve svém vyjádření navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud věc posoudil takto:

Podle § 109 odst. 3 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to však neplatí mimo jiné v případě, bylo-li řízení před soudem zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Předmětem rozhodování žalovaného v dané věci bylo posouzení, zda žalobkyně splňuje podmínky pro udělení azylu či pro vztažení překážky vycestování dle zákona o azylu.

Z podstaty azylového práva plyne, že u osob se státním občanstvím je účelem přiznání azylu poskytnutí mezinárodní ochrany tomu, kdo se nachází mimo svou zemi původu (stát, jehož občanství má), ve které je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů [srov. § 2 odst. 1, 6, § 12 zákona o azylu, ve znění účinném do 12. 10. 2005, čl. 1 písm. A. bod 2. Úmluvy o právním postavení uprchlíků z 28. 7. 1951 (sdělení č. 208/1993 Sb.)]. Z toho plyne, že u osob se státním občanstvím se podmínky pro udělení azylu posuzují zásadně ve vztahu ke státu, jehož je taková osoba občanem, a to i v případech, kdy se v tomto státě nezdržovala. Odrazem státoobčanského poměru je totiž zásada priority státu při ochraně svých občanů; mezinárodní ochrana nastupuje až poté, kdy státní ochrana selže, tedy když pronásledovaná osoba není schopna ochranu své země přijmout nebo ji vzhledem k existenci uvedených okolností odmítá.

V daném případě tak Nejvyšší správní soud považuje za podstatnou skutečnost, že žalobkyně má státní občanství R. Jak vyplynulo ze správního spisu, tuto skutečnost žalobkyně uvedla již v žádosti o udělení azylu, což vzal žalovaný na vědomí a po celou dobu trvání správního řízení žalobkyni označoval jako „státní příslušnici R.“. Ve spisu je dále založena kopie části cestovního dokladu žalobkyně, obsahující identifikační údaje. Jedná se o cestovní pas R. č. xxxx platný do 22. 4. 2007. K objasnění otázky státní příslušnosti pak dne 8. 8. 2003 žalovaný vedl se žalobkyní vzhledem k jejímu dlouholetému pobytu v Kazachstánu doplňující pohovor, ze kterého vyplynulo, že žalobkyně má r. národnost, narodila se však v Kazachstánu, kde žila se svými rodiči až do ledna 1999, kdy rodiče odjeli do ČR pracovat. Rodiče jsou r. národnosti, mají státní občanství Kazachstánu. Ona sama v roce 1999 nastoupila na univerzitu v N. a posléze potřebovala pas. V Kazachstánu jí ho však nechtěli vydat, protože tam neměla trvalé bydliště. Po jejím odjezdu do N. ji totiž matka odhlásila z jejich bytu, který následně prodala, protože chtěla koupit byt v R., to se jí však nepodařilo. S otcem poté odjela do ČR. Přihlásit žalobkyni k pobytu do Kazachstánu již nešlo, neboť byt byl prodán. V N. byla přihlášena k pobytu na koleji, na základě toho dostala r. občanství a poté i pas. Po studiích se vrátila do Kazachstánu, kde žila asi dva roky u babičky. Otázka státní příslušnosti žalobkyně tak byla ve správním řízení postavena najisto.

Žalobkyně jako důvody žádosti o udělení azylu označila ekonomickou a ekologickou situaci v Kazachstánu, nespokojenost se zdravotní péčí a školstvím, a dále diskriminaci a obtěžování ze strany Kazachů kvůli r. národnosti. Žalovaný následně zaměřil zjišťování skutkového stavu ohledně objektivní stránky pronásledování na situaci v Kazachstánu. V napadeném rozhodnutí (str. 4, druhý odstavec, věta druhá) tento svůj postup odůvodnil tak, že „...při posuzování situace výše jmenované vycházel ze zpráv o Kazachstánu, neboť jmenovaná se v Kazachstánu narodila a s výjimkou doby studií zde také žila...“. Bližší argumentace týkající se směru dokazování, tedy proč žalovaný shromažďoval podklady pro posouzení situace v Kazachstánu i přesto, že mu bylo známo státní občanství žalobkyně, však v rozhodnutí chybí. Přitom jak z tohoto pohovoru (str. 2 protokolu otázka č. 5), tak ze samotné žádosti o udělení azylu (bod 20) vyplynulo, že žalobkyně do ČR přicestovala přes R. a měla tedy možnost se uchýlit pod ochranu své země původu. Zjišťování skutkového stavu týkající se vztahu žalobkyně k zemi původu, tedy ve smyslu § 2 odst. 1, 6 zákona o azylu, ve znění účinném do 12. 10. 2005, ke státu, jehož je žalobkyně státním občanem (k R.) a nikoli ke státu jejího posledního trvalého bydliště (Kazachstán), pak žalovaný provedl v naprosto nedostatečném rozsahu. Tohoto okruhu zjišťování skutkového stavu se vlastně týkala pouze otázka č. 50 při pohovoru konaném dne 25. 4. 2003 („Proč jste se nepokusila vyřešit své problémy přestěhováním na jiné místo v Kazachstánu, nebo v R. předtím než jste

přicestovala do ČR?“ – „V R. nikoho nemám, studovat bych tam nemohla, tam se musí také platit, z Kazachstánu R. odjíždí pryč. Jsou už tam pouze Kazaši.“; viz strana 6 protokolu o tomto pohovoru). Ze správního spisu není nijak patrné, že by žalovaný shromažďoval podklady pro posouzení situace v R. V odůvodnění rozhodnutí pak žalovaný zemi původu žalobkyně věnoval jedinou větu, když konstatoval, že „...žadatelka nevyužila všech prostředků, které právní řád Kazašské republiky a R. k ochraně práv a svobod jednotlivce poskytuje...“.

Rozhodnutí žalovaného je vzhledem k nezdůvodnění vztahu žalobkyně k zemi původu, resp. k nezdůvodnění, proč žalovaný tento vztah téměř nehodnotil a věnoval se zejména posouzení situace žalobkyně v Kazachstánu, tedy v zemi, kde měla pouze trvalé bydliště, nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Kusý závěr žalovaného o nevyužití prostředků, které právní řád R. k ochraně žalobkyni poskytuje, pak navíc nemá oporu ve správním spisu.

Na tom nic nemění skutečnost, že žalobkyně ani netvrdila, že by byla pronásledována úřady země původu. Správnímu orgánu nevzniká povinnost, aby sám domýšlel důvody pro udělení azylu žadatelem neuplatněné a posléze k těmto důvodům činil příslušná skutková zjištění, je však jeho povinností zjistit skutkový stav tak, aby umožňoval subsumpci tohoto stavu konkrétní právní normě, tedy aby umožňoval řádné zhodnocení pro rozhodnutí relevantních okolností, a to ve vztahu k zákonným podmínkám pro udělení azylu. V relaci k dotčeným ustanovením zákona je pak povinen své závěry odůvodnit.

Podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. soud zruší napadené rozhodnutí pro vady řízení bez jednání rozsudkem pro nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí.

V daném případě tak ze správního spisu bez dalšího vyplynula procesní vada takového charakteru a závažnosti, že brání přezkoumání napadeného rozhodnutí v mezích žalobních bodů. Soud k ní proto měl přihlédnout z úřední povinnosti (srov. č. 359/2004, 523/2005 Sb. NSS). Napadené rozhodnutí žalovaného je nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů, neboť postrádá zhodnocení pro rozhodování o udělení azylu podstatných právně relevantních skutečností. Závěr žalovaného o nevyužití prostředků ochrany poskytovaných zemí původu žalobkyni pak ani nemá oporu ve spisu. Ze shora uvedených důvodů měl soud dotčené rozhodnutí žalovaného dle § 76 odst. 1 písm. a), b) a § 78 odst. 1, 4 s. ř. s. bez jednání zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení.

Vadný postup městského soudu v této otázce je naplněním důvodu kasační stížnosti dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. pro jinou vadu řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé, k němuž podle § 109 odst. 3 s. ř. s. Nejvyšší správní soud přihlíží i tehdy, jestliže jej stěžovatel v kasační stížnosti neuplatnil.

Z výše uvedených důvodů se Nejvyšší správní soud již nezabýval dalšími důvody kasační stížnosti.

Vzhledem k tomu, že kasační stížnost byla shledána důvodnou, Nejvyšší správní soud napadený rozsudek městského soudu dle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V něm, vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 3 s. ř. s.), rozhodne též o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u ě n í : Proti tomuto rozhodnutí **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. prosince 2005

JUDr. Josef Baxa
předseda senátu

